

2. Предборського В.А. Основи економічної теорії / В.А. Предборського – Київ. «Кондор» – 2002. – 621 с.
3. Башнянин Г.І. Політична економія : підручник для студентів вузів / Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв – Київ : Ельга, 2000. – 526 с.
4. Ривак О.С. Основи економічної теорії : навчальний посібник / О.С. Ривак, С.Д. Дзюбик / Київ : Знання, 2008. – 213 с.
5. Мочерний С.В. Політична економія : підручник / С.В. Мочерний, Я.С. Мочерна / Київ : Знання, 2007. – 684 с.
6. Чухна А.А. Основи економічної теорії : [підручник ; за редакцією академіка НАН А.А. Чухна] / А.А. Чухна – Київ. «Вища школа» – 2001 – 615 с.

Супруненко Л.А.

аспірант,

Науково-дослідний економічний інститут

Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ

Сьогодні концепція розвитку прикордонних регіонів Європи, що розглядається крізь призму транскордонного співробітництва, полягає в тому, щоб негативні риси периферійності перетворити на переваги.

У цьому контексті місце транскордонного співробітництва в регіональному / територіальному розвитку визначається його здатністю до мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу прикордонних регіонів і територій, а також до оптимального поєднання можливостей та ресурсів прикордонних регіонів і територій двох або більше країн, що межують, з метою розв'язання спільних проблем та вирішення завдань просторового розвитку в межах транскордонних регіонів.

В Україні серед основних чинників, що стримують розвиток транскордонного співробітництва, можна назвати такі:

недооцінка з боку центральної влади транскордонного співробітництва як інструменту територіального / регіонального розвитку і покращення якості життя людей, які мешкають у прикордонних регіонах України;

обмеженість стратегічного бачення завдань та перспектив розвитку транскордонного співробітництва як з боку уряду, так і з боку місцевих органів влади України, а також «відсутність навичок спільного планування розвитку прикордонних територій»;

мізерний рівень фінансової підтримки спільних транскордонних проектів як з боку уряду, так і з боку місцевих органів влади (за винятком облаштування прикордонної інфраструктури);

слабкість інституційної бази регіонального розвитку, яка у прикордонних регіонах має відігравати роль одного з рушіїв транскордонного співробітництва;

відсутність у місцевих органів влади усвідомлення того, що завдання розвитку транскордонного співробітництва потребують від них функцій координації, а не жорсткого адміністрування. Як наслідок, до впровадження проектів транскордонного співробітництва залучається надто мало підприємців та неурядових організацій.

Географічне розташування регіонів та об'єктивні умови їхнього соціально-економічного розвитку вказують на наявність диспропорцій розвитку прикордонних регіонів. Постійна зміна територіальних пропорцій посилює нерівномірність

економічного розвитку, яка виступає об'єктивним підґрунтям для виникнення різного роду диспропорцій на регіональному рівні. Найбільш змістовним поясненням причин нерівномірності є надзвичайно складна структура господарства прикордонних регіонів з притаманними їй численними внутрішніми взаємозв'язками та процесами, що часто розвиваються у різних напрямках.

При цьому, нерівномірність розвитку призводить до порушення нормального перебігу економічних процесів в окремих регіонах, причому характер цих порушень унеможливорює самовідновлення до попереднього рівня та потребує втручання ззовні.

Дослідження здійснених в рамках транскордонного співробітництва заходів за 2014 рік свідчить про слабкий характер координації програмної діяльності учасників транскордонного співробітництва з боку місцевих органів державної влади, відсутність стратегії розвитку транскордонних зв'язків окремих регіонів, або неузгодженості їх практичної роботи із програмними документами у галузі регіонального розвитку; неналежний рівень підготовки проектів транскордонного співробітництва, що розробляються в регіонах для їх подальшого включення до Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011–2015 роки.

Суб'єктами транскордонного співробітництва використовуються в незначному об'ємі можливості залучення фінансових ресурсів міжнародної технічної допомоги, яка надається Україні в рамках Європейських програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства і партнерства, що спричиняє зменшення фінансової допомоги, що виділяються Європейським Союзом для України.

Відзначається відсутність компетентності суб'єктів транскордонного співробітництва України при підготовці проектної документації та поданні конкурсних заявок для отримання міжнародної технічної допомоги в рамках Європейських програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства і партнерства, у зв'язку з чим виникає необхідність фінансування заходів транскордонного співробітництва виключно за рахунок коштів бюджетів різних рівнів.

Не належним чином налагоджені комунікаційні зв'язки між різними суб'єктами транскордонного співробітництва та відсутня ефективна взаємодія між місцевими органами державної влади і представниками підприємницького та громадського середовищ не дозволяє своєчасно та ефективно визначати найбільш важливі проблеми регіону та вирішувати їх за рахунок розвитку транскордонних зв'язків, наприклад, розвивати транскордонні бізнес-проекти, кластери, інфраструктуру прикордонних територій, тощо.

Основними напрямками реалізації державної політики по розв'язанню актуальних проблем розвитку транскордонного співробітництва регіонів можуть бути наступні:

1) розширення інтеграційних процесів з метою підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх сталого розвитку на сучасній технологічній основі та високого рівня продуктивності праці і зайнятості населення;

2) удосконалення механізму взаємодії з питань розвитку транскордонного співробітництва на державному та місцевому рівні, розвиток міжмуніципального співробітництва та побратимських зв'язків малих та середніх міст прикордонних регіонів України та інших країн;

3) розбудова виробничої та соціальної інфраструктури регіонів через модернізацію і розвиток наявної транскордонної транспортної мережі для збільшення її пропускної спроможності;

4) розвиток прикордонної інфраструктури з метою оптимізації режиму перетинання державного кордону особами, переміщення транспортних засобів і вантажів (товарів) та зменшення часу для проведення прикордонних процедур;

5) створення спільної системи управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки;

б) розроблення містобудівної документації прикордонних регіонів, а також забезпечення розвитку взаємодії між територіальними громадами шляхом активізації обміну інформацією, здійснення заходів щодо підвищення кваліфікації кадрів суб'єктів транскордонного співробітництва.

Першочерговими кроками на шляху реалізації державної політики у сфері розвитку транскордонного співробітництва мають бути:

- удосконалення системи моніторингу участі регіонів України транскордонному та міжрегіональному співробітництві шляхом створення єдиної бази даних транскордонних проектів, які реалізуються в Україні різними учасниками транскордонного співробітництва з використанням різних джерел фінансування та міжнародної технічної допомоги;

- комплексний аналіз результатів функціонування єврорегіонів, створених за участю суб'єктів транскордонного співробітництва з метою розроблення пропозицій щодо подальшого розвитку транскордонного співробітництва та пошуку додаткових механізмів фінансування проектів такого співробітництва;

- підвищення кваліфікації працівників місцевих органів державної влади які займаються підготовкою проектів транскордонного співробітництва шляхом залучення коштів міжнародної технічної допомоги з метою сприяння, проектних заявок для фінансування через Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства і партнерства.

Значна роль в реалізації зазначених заходів належить органам місцевого самоврядування. Зростання ролі регіонів у розвитку транскордонного співробітництва, створення умов для активного входження регіонів до міжнародно-регіональних формувань сприятимуть реалізації пріоритетних напрямів державної регіональної політики та розвитку транскордонної співпраці, вирішенню питань оптимізації управління територіями, створенню нових форм спільної діяльності, поглибленню зв'язків із сусідніми країнами, що відповідатиме загальноєвропейській практиці міжрегіонального та транскордонного співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво (Монографія) / Мікула Н. – Львів : ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

2. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011–2015 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 1088 від 01.12.2010 р. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

3. Регіональний розвиток. Міжрегіональна та транскордонна співпраця : навч. посіб. / Я.Й. Малик ; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009.

4. Регіональна політика : методичний посібник / (Чмир О.С. та ін.) / за ред. В.Ф. Беседіна. – К. : Науковий світ. – 2000.

5. Студенніков І. Транскордонне співробітництво як дзеркало регіональної політики в Україні / І. Студенніков // Економічний часопис – XXI [Текст]. – 2005. – № 1–2.

6. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво / В.І. Піла, О.С. Чмир, О.А. Гарасюк, Т.В. Терещенко. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2006. – 412 с.